การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย

Educational Reform in Thailand

อัญญรัตน์ นาเมือง ศษ.ม. (Anyarat Namuang,M.Ed.)[1]

บทนำ

ขณะนี้ในบ้านเมืองของเรา มีการกล่าวถึงเรื่องการปฏิรูประบบต่างๆ กันอย่างกว้างขวาง ในส่วนวงการศึกษาก็คงเป็น เรื่องการปฏิรูปการศึกษา ทั้งนี้เพราะคนในสังคมเริ่มตระหนักถึงปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา และพยายามหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุงให้การศึกษามีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ประเทศไทยมีการปฏิรูปการศึกษามาแล้วถึง 3 ครั้ง โดยเริ่มตั้งแต่ สมัยล้นเกล้ารัชกาลที่ 5 ได้ทรงปฏิรูปการศึกษา โดยมุ่งสร้างความทันสมัยและธำรงความเป็นเอกราชของชาติ ส่วน ครั้งที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2520 หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นการมุ่งสร้างการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม และในครั้งที่ 3 เมื่อ พ.ศ. 2542 มีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2545 เป็นการมุ่งสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในกระแสโลกาภิวัตน์ ควบคู่ไปกับการยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และสำหรับในครั้งนี้นับว่าเป็นการปฏิรูปการศึกษาครั้งที่ 4 ในปี พ.ศ. 2552 โดยมุ่งเน้น การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย อย่างมีคุณภาพ และเท่าเทียมกัน ในทุกระดับ/ประเภทการศึกษา

1.สาเหตุสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา

จากคำกล่าวที่ว่า “การศึกษาสร้างคน คนสร้างชาติ” ชี้ชัดให้เห็นว่าการศึกษานั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ ประเทศใดที่ประชาชนมีความรู้สูง ย่อมส่งผลให้ประเทศนั้น มีความเจริญตามไปด้วย (วิทยากร เชียงกูล, 2545) ในส่วนของประเทศไทยนั้น จากรายงานสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ประจำปี 2550 พบว่า ในภาพรวมการศึกษาของประชาชนยังมีคุณภาพไม่ดีเท่าที่ควร จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งพอจะสรุปสาเหตุสำคัญของการปฏิรูปได้ดังนี้

[1] ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเทศบาลวัดอุปนันทาราม จังหวัดระนอง

1.1 สถานะของประเทศไทยในสังคมโลก ประเทศไทยเป็นประเทศขนาดกลาง มีรายได้ถัวเฉลี่ยต่อหัวของประชากรค่อนข้างต่ำ คุณภาพของประชาชนยังด้อยกว่าประเทศอื่นๆ มาตรฐานความเป็นอยู่ส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับต่ำ การที่เศรษฐกิจสังคมโลกมีการแข่งขันเพื่อตัวใครตัวมันมากขึ้นมี ความไม่สมดุลมากขึ้นและการเติบโตทางการผลิตการค้าชะลอตัว ทำให้เศรษฐกิจไทยซึ่งพึ่งพาเศรษฐกิจโลก ฟื้นตัวได้ยาก จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษา เพื่อเป็นพื้นฐานในการแก้ปัญหาดังกล่าว

1.2 สภาวะและปัญหาของของการศึกษาไทย รัฐยังให้ความสำคัญกับการศึกษาปฐมวัยน้อยเกินไปทั้งๆที่เด็กวัยนี้เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญที่สุด สมองกำลังพัฒนาสูง เรียนรู้ได้ไว หากพลาดโอกาสนี้จะเกิดผลลบทั้งชีวิต ในระดับประถมศึกษา – มัธยมศึกษา ยังให้บริการไม่ทั่วถึงในแง่ปริมาณและคุณภาพในส่วนของครูอาจารย์ ปัญหาส่วนใหญ่คือ การขาดแรงจูงใจและขาดความรู้ความสามารถ และที่สำคัญรัฐบาลขาดงบประมาณในการบริหารการศึกษา

1.3 ความล้าหลังของการดำเนินงาน

1.3.1 ด้านตัวครู เช่น ขาดแรงจูงใจ ขาดความสามารถ เป็นหนี้ทั้งในและนอกระบบ

1.3.2 ด้านงบประมาณ มีสำหรับดำเนินการน้อย

1.3.3 ด้านสื่อ และเทคโนโลยี ยังมีน้อยและไม่ทันสมัย

1.4 กระบวนการเรียนรู้ ครูยังขาดทักษะ ในกระบวนการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ครูยังใช้วิธีสอนแบบเดิมไม่พัฒนา

1.5 การบริหารจัดการ ผู้บริหารยังไม่มีความสามารถพอ ในการบริหารงานในโรงเรียน

1.6 การเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจ สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป การศึกษาย่อมต้องพัฒนาให้สอดคล้องกันไปด้วย ตลอดจนระบบเศรษฐกิจที่เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตการศึกษาก็ต้องปรับปรุงให้สอดคล้องด้วยเช่นกัน

จากสาเหตุดังกล่าวทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาไม่อาจนิ่งดูดายได้ และร่วมมือกันหาแนวทางปฏิรูปการศึกษา ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น การปฏิรูปที่ผ่านมามีทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวเนื่องจากขอบข่าย และภารกิจในการปฏิรูปค่อนข้างกว้างและมากมายเกินไป ทำให้นโยบายในบางเรื่อง ยังไม่สามารถทำให้เกิดเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนได้ ในส่วนตัวผู้เขียนเป็นครูสอน พบปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นจากการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมา ส่งผลกระทบโดยตรงในด้านการปฏิรูปหลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนการสอน มีทั้งข้อดีและข้อเสีย สรุปได้ดังนี้ (อัญญรัตน์ ไตรศิลป์วิศรุต,2546)

ข้อดีของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ดังนี้

1. สามารถจัดหลักสูตรได้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้และเนื้อหา คำอธิบายรายวิชามีความชัดเจน และมีประโยชน์ต่อผู้เรียน

2. เน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพที่แท้จริง สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. ผู้เรียนได้ฝึกการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความมากขึ้น สามารถคิดเชิงระบบได้

4. ผู้เรียนต้องมีคุณธรรม จริยธรรม มากขึ้น และต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

5. ผู้เรียนมีความรัก หวงแหนทรัพยากรของท้องถิ่น และเห็นคุณค่าของท้องถิ่น ที่ตนได้อยู่อาศัย สามารถประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายนอกได้รับรู้

6. นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกปฏิบัติจริงในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ไปใช้ในการดำรงชีวิต และประกอบอาชีพได้

7. สามารถนำไปใช้กับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการจัดการศึกษาทุกกลุ่ม เช่น การศึกษาพิเศษ การศึกษาสำหรับผู้ที่มีความสามารถเฉพาะทาง

8. ครูผู้สอนมีความพยายามในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

9.ผู้บริหารนำคณะครูไปศึกษาดูงานมากขึ้นเกี่ยวกับเรื่องการจัดทำหลักสูตร และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับต่างโรงเรียน

10.การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ซึ่งเป็นการให้โอกาสแก่ผู้เรียนได้มีกำลังใจในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

11. การให้ความสำคัญกับบุคคลในชุมชนในการจัดทำหลักสูตร และมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางในการศึกษาของสถานศึกษา

ข้อเสียของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีหลายประการ ดังนี้

1.ด้านการจัดทำหลักสูตร พบว่า

1.1 โรงเรียนไม่ได้คิดเอง แต่ไปเลียนแบบจากโรงเรียนนำร่อง โรงเรียนเครือข่าย และตัวอย่างของโรงเรียนที่ไปศึกษาดูงาน

1.2 จัดทำเสร็จแล้วก็ไม่ได้มีการตรวจสอบว่าถูกต้อง และได้มาตรฐานหรือไม่

1.3 การได้รับการถ่ายทอดความรู้ในด้านการจัดทำหลักสูตร จากวิทยากรไม่ได้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากในทีมของวิทยากรแต่ละท่านก็อธิบายไม่เป็นในแนวปฏิบัติเดียวกัน

1.4 ปัจจุบันหลักสูตรที่ทำเสร็จแล้ว ครูผู้สอนไม่ได้นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนหรือดูผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง แต่เน้นที่การใช้หนังสือเรียนจากสำนักพิมพ์ต่างๆมากกว่า

1.5 ความล่าช้าของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในภาคเรียนแรก ของแต่ละโรงเรียนล่าช้าตามไปด้วย

2.ด้านบุคลากรทางการศึกษา พบว่า

2.1 ครูผู้สอนไม่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการจัดทำหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร

2.2 ครูผู้สอนมีภาระงานเพิ่มขึ้น และมีความกังวลมากกับการจัดทำหลักสูตรจนไม่มีเวลาเตรียมการสอนของตนเอง

2.3 ครูผู้สอนขาดทักษะในการจัดทำสื่อและเอกสารประกอบการเรียนการสอน ที่มีคุณภาพ

2.4 ครูผู้สอนบางคนต้องจัดทำหลักสูตรโดยที่ไม่ตรงกับวิชาเอกและวิชาที่ถนัด

3. ด้านการจัดเวลาเรียน พบว่า

3.1 การจัดเวลาเรียน จำนวนชั่วโมงการเรียนรู้รายปีของวิชาเรียน แต่ละโรงเรียนเน้นไม่เหมือนกัน ดังนั้นจึงมีปัญหาในการรับเด็กย้ายเข้าจากโรงเรียนอื่น หรือแม้แต่การที่เด็กจะต้องสอบคัดเลือกเพื่อเข้ามหาวิทยาลัยจึงทำได้ยาก

4. ด้านงบประมาณ พบว่า

4.1 การจัดทำหลักสูตรแต่ละครั้งต้องสิ้นเปลืองงบประมาณในด้านการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ การนำคณะครูไปศึกษาดูงาน และการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดทำ

5. ด้านการจัดการเรียนการสอน

5.1 ครูขาดความเข้าใจในการกำหนดหน่วยการเรียนรู้ และการจัดทำแผนการเรียนรู้

5.2 ครูขาดความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ การจัดกิจกรรมที่หลากหลายในการเรียน

5.3 ครูมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางดังนี้

5.3.1.ในกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญครูมักจะปล่อยให้ผู้เรียน เรียนรู้กันเองโดยที่ครูไม่ต้องมีบทบาทอะไร ให้ผู้เรียนจดตามครู หรือบางครั้งให้จดตามในกระดาน

5.3.2.ครูใช้วิธีสั่งให้ผู้เรียนไปห้องสมุด อ่านหนังสือกันเอง แล้วเขียนรายงานส่งครูโดยที่ขาดการติดตามผล

5.3.3.ในการจัดการเรียนการสอนครูมักจะจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเมื่อผู้เรียนอยากเรียนเท่านั้นถ้าผู้เรียนยังไม่อยากเรียนก็ปล่อยให้ทำอะไรก็ได้ตามที่ชอบใจ

5.3.4.ครูได้สำรวจความต้องการของผู้เรียนแต่ไม่ได้นำผลมาจัดลำดับตามความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง

5.3.5.การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเมื่อต้องมีการเข้ากลุ่มผู้เรียน จะคุยกันและไม่ได้ปฏิบัติงานตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมายเนื่องจากครูผู้สอนไม่ได้อธิบายบทบาทหน้าที่ของผู้เรียนและการปฏิบัติงานกลุ่มที่ถูกต้อง และไม่คอยควบคุมดูแลความเรียบร้อยภายในชั้น

5.3.6.การให้ผู้เรียนสอนกันเอง หรือทำงานกันเองหรือให้ผู้เรียนเล่นเกมหรือมีกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกาย โดยปราศจากเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ หรือปล่อยให้ทำกิจกรรมตามลำพังโดยปราศจากการดูแลของครูผู้สอน

5.3.7.การที่ครูมอบหมายให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้จากคอมพิวเตอร์ไม่สามารถทำให้เสร็จสิ้นภายในวิชาที่สอนผู้เรียนต้องไปค้นคว้าเพิ่มเติมที่บ้านหรือบางคนต้องไปที่ร้านคอมพิวเตอร์ ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการค้นคว้าหาข้อมูล หรือทำงานส่งค่อนข้างมาก

5.3.8.ผู้เรียนต้องทำโครงงานหลายวิชาการ ตกแต่งชิ้นงาน การทำ Portfolio ในแต่ละวิชา และการทำรายงานส่งมักจะต้องใช้คอมพิวเตอร์ เป็นงานที่มากมาย ถ้าผู้เรียนมีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายสามารถทำเสร็จและส่งตามเวลา ส่วนนักเรียนที่ไม่มีวุฒิภาวะพร้อมและไม่มีความรับผิดชอบ ไม่สามารถทำส่งได้ตามกำหนดอาจจะถูกครูผู้สอนตำหนิ ผู้เรียนจึงเกิดความเบื่อหน่าย

5.4 ครูขาดเอกสารในการค้นคว้า และจัดทำเอกสารทางวิชาการ และเอกสารประกอบการสอน

6. ด้านการจัดทำสื่อการเรียนการสอน

6.1 ครูต้องจัดทำเอกสารการสอนโดยที่ขาดคู่มือการค้นคว้าดังนั้นเอกสารการสอนจึงไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

6.2 การจัดทำสื่อประกอบการเรียนการสอนล่าช้า เพราะเนื่องจากต้องศึกษาเนื้อหาการสอนก่อนจัดทำ

6.3 ขาดอุปกรณ์การสอนที่ทันสมัย และการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการช่วยสอนไม่เพียงพอ เนื่องจากหลักสูตรใหม่เน้นในด้านการใช้เทคโนโลยี และการค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต แต่ในขณะที่หลายโรงเรียนไม่มีความพร้อมในด้านเทคโนโลยี

6.4 โรงเรียนซื้อแบบเรียน และแบบฝึกหัดจากสำนักพิมพ์ซึ่งบางสำนักพิมพ์กระทรวงไม่รับรองแต่โรงเรียนได้ให้ผู้เรียนซื้อ และต้องซื้อเล่มที่กระทรวงรับรองอีก จึงทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองมากขึ้น

7.ด้านการวัดและประเมินผล

7.1 โรงเรียนยังไม่เข้าใจวิธีการวัดและประเมินผลที่ถูกต้อง จึงมีแนวทางการวัดและประเมินผล ที่ไม่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

7.2 การตั้งเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละโรงเรียนไม่เท่ากัน ครูผู้สอนบางโรงเรียนไม่ยุติธรรมให้คะแนนเด็กมากเกินไป จึงทำให้มีความเสื่อมล้ำในการนำคะแนนไปใช้การสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย

7.3 ความยากง่ายของการวัดผลแต่ละสถานศึกษา ทำให้ไม่สามารถนำคะแนนเด็กไปใช้ตัดสินได้ว่า เก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างแท้จริง

7.4 ครูผู้สอนไม่มีความรู้ความเข้าใจการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงบางโรงเรียนเด็กตกมากขึ้น

จากปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น พบว่าไม่ได้ถูกละเลยเมื่อรัฐบาลชุดนี้มีแนวนโยบายในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 ถ้าเราลองนึกย้อนกลับไปเมื่อ10 ปีที่แล้วก็จะทราบว่าการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษแรก เกิดขึ้นในสมัยรัฐบาล นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้กำหนดกรอบและภารกิจในการปฏิรูปการศึกษาไว้ 4 แนวทาง ซึ่งมีการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากร การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา ที่ผ่านมาได้ปฏิรูปในทุกแนวทางและที่เห็นเด่นชัดในหลายเรื่องเช่น การปรับโครงสร้างหน่วยงาน การกระจายอำนาจทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และการเพิ่มเงินวิทยฐานะและเงินประจำตำแหน่งให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปในครั้งนั้นไม่ได้ล้มเหลว เพียงแต่กำหนดกรอบและภารกิจต่างๆไว้กว้างและบางอย่างยังไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน นับว่าเป็นโชคดีของวงการการศึกษา ที่รัฐบาลชุดนี้ได้นำเอาภารกิจต่างๆ ที่ยังไม่สำเร็จในครั้งนั้นมาปฏิบัติและปรับปรุงข้อบกพร่องของการปฏิรูปที่ผ่านมาให้ดียิ่งขึ้น

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 หัวใจสำคัญที่ต้องปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญที่สุดคือคุณภาพและโอกาส

ด้านโอกาสมีนโยบายที่สนับสนุน ดังนี้ นโยบายเรียนฟรี 15 ปี (ตั้งแต่อนุบาล 1 – ม.6) ชุดนักเรียน / ค่าเล่าเรียน / หนังสือ / อุปกรณ์การเรียน / ค่าใช้จ่าย นอกสถานที่การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน ฟรี และ มีเงินกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

ด้านคุณภาพมีนโยบายที่สนับสนุน ดังนี้

1. รัฐจัดตั้งสถาบันกำหนดมาตรฐานการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
2. เรื่องของขวัญและกำลังใจครู จัดตั้งกองทุนพัฒนาชีวิตครู
3. โครงการคืนครูให้นักเรียน
4. จัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ

5. ให้ความสำคัญกับเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ของครอบครัว , ศาสนา , ชุมชน และองค์กรเอกชน ส่วนราชการ และโดยเฉพาะภาคเอกชนให้ความสำคัญกับการศึกษานอกระบบ และตามอัธยาศัย

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 เน้นประเด็นหลัก 3 ประการ

1. คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาแหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม หลักสูตรและเนื้อหา พัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีคุณภาพ มีคุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่ง ดีและมีใจรักมาเป็นครู ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เพิ่มโอกาสการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัยมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ในการบริหารและจัดการศึกษาโดยเพิ่มบทบาทของผู้ที่อยู่ภายนอกระบบการศึกษา

จากการที่รัฐบาลกำหนดกรอบภารกิจให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบในแต่ละหน่วยให้มีความชัดเจนมากขึ้น ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รับผิดชอบ 5 ประเด็นหลัก ดังนี้

1.เรื่องครู

1.1 การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์มากขึ้น

1.2 การอบรมและพัฒนาครู (มีความรู้ หลักสูตร / กระบวนการจัดการเรียนการสอน)

1.3 การประเมินและติดตามครูรายคน ทั้งก่อนและหลังอบรม เน้นการนำผลมาใช้

2. เรื่องหลักสูตร

2.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2551) มุ่งเน้นสมรรถนะ 5 ด้าน ส่วนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ยังขาด คือความเป็นประชาธิปไตย และปลอดยาเสพติด / คุณธรรมนักเรียน และเนื้อหาสาระหลักสูตรมากเกินไป

3. การปรับตารางสอน - ให้เด็กได้เรียนรู้นอกห้องเรียนมากขึ้น สัมผัสชีวิตนอกห้องเรียน

4. กระบวนการเรียนการสอน - จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง Backward Design

5. ระบบแนะแนว ควรมีประสิทธิภาพ

วิเคราะห์ความแตกต่างของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่1และ 2

การปฏิรูปทศวรรษที่1 (2542 – 2552)	การปฏิรูปในทศวรรษที่ 2 (2552 – 2561)
1. รัฐธรรมนูญ ปี 40 กำหนดให้มีกฎหมายทางการศึกษา จึงเกิดเป็นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	**1.** มีการใช้พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม 2545 ตามเดิม
2. มีการปรับโครงสร้าง กระทรวงศึกษาธิการ โดยนำโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมารวมกับกรมสามัญศึกษา	**2.** ปรับโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ โดยแยกระดับโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา ออกจากกัน
3. มีการวางระบบประกันคุณภาพการศึกษาในทุกระดับ โดยจัดตั้ง สมศ. ในการประเมิน	**3.** มีการประเมินคุณภาพจาก สมศ. ในรอบ 3 ไม่เน้นการประเมินจากเอกสาร แต่จะดู ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการสอนของครู
4. เปลี่ยนแปลงหลักสูตร จากหลักสูตร 2533 เป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544	**4.** การใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551
5. เปลี่ยนแปลงระบบ Entrance มาเป็นระบบ Admission โดยใช้คะแนนเฉลี่ย + ONET / ANET ต่อมาเปลี่ยนเป็น GAT และ PAT	**5.** เปลี่ยนระบบการ Entrance เข้ามหาวิทยาลัยอีกครั้งซึ่งยังไม่สรุปผล
6. เปลี่ยนแปลงระบบการพัฒนาวิทยฐานะ ใบประกอบวิชาชีพครู / ผู้บริหาร และการเข้าแท่งเงินเดือน	**6.** ปรับเกณฑ์การประเมินวิทยฐานะใหม่ โดยเน้นการประเมินเชิงประจักษ์ มากกว่าประเมินเอกสาร
	7. พัฒนาห้องสมุด **3 D** (**D1** หนังสือดี **D2** บรรยากาศดี **D3** บรรณารักษ์ดี)
	8. จัดให้มีโรงเรียน 3 D **D1** โรงเรียนดีใกล้บ้าน (ระดับจังหวัด) **D2** โรงเรียนดีใกล้บ้าน (ระดับอำเภอ) **D3** โรงเรียนดีใกล้บ้าน (ระดับตำบล)
	9. นโยบาย 3 D โดยให้ทุกสถาบันเน้น **Democracy** คือ การส่งเสริมประชาธิปไตย **Decency** คือ ให้นักเรียนมีสมบัติผู้ดี **Drug – free** คือ ให้โรงเรียนปลอดยาเสพติด
	10. พัฒนาครูทั้งระบบ โดยจัดให้มีครูเกรด A / B / C

ความแตกต่างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ 2544 และ
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551

หลักสูตรพุทธศักราช 2544	หลักสูตรพุทธศักราช 2551
1. ด้านจุดมุ่งหมาย - มี 9 ข้อ **2. ด้านเนื้อหา / มาตรฐาน** - แบ่งเป็นช่วงชั้น มาตรฐานมีความซ้ำซ้อน ความยากง่ายไม่เหมาะสมกับระดับชั้น และกว้างเกินไป ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน **3. ด้านการจัดการเรียนการสอน** - เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ - ครูเป็นผู้ชี้แนะ - การใช้แหล่งเรียนรู้ใน และนอกสถานที่ - การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น - ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม - เน้นการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียนสื่อความ **4. การวัดและประเมินผล** - การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ใช้แฟ้มพัฒนางาน ประเมินตามศักยภาพผู้เรียน	**1. ด้านจุดมุ่งหมาย** - มี 5 ข้อ เพิ่ม สมรรถนะผู้เรียน , คุณลักษณะอันพึงประสงค์ **2. ด้านเนื้อหา / มาตรฐาน** - แบ่งเป็นระดับชั้น มีมาตรฐานในแต่ละชั้นชัดเจนไม่ซ้ำซ้อน **3. ด้านการจัดการเรียนการสอน** - เน้นการเรียนการสอนโดยผู้เรียนเป็นสำคัญ - การออกแบบแผนการเรียนรู้ โดยใช้แนวทาง Backward Design เน้นความเข้าใจที่ฝังแน่น / ชัดเจน - ครูคอยจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์ - จัดกิจกรรมโดยตอบสนองคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ข้อ หรือมากกว่านี้ - จัดห้องสมุด 3 D ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย - จัดให้มีรายการ Tutor Channel เปิดโอกาสให้กับนักเรียนที่ไม่มีโอกาสได้เรียนกับครูที่มีชื่อเสียง - เชิญวิทยากรภายนอกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับการสอน เช่น พระ / ปราชญ์ชาวบ้าน / ผู้ที่ประสบผลสำเร็จในวิชาชีพ - ครูเป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ **4. การวัดและประเมินผล** - ประเมินผลตามสภาพจริง ใช้แฟ้มพัฒนางาน ประเมินศักยภาพผู้เรียน

จากการวิเคราะห์ความแตกต่างของการปฏิรูปการศึกษา และความแตกต่างของหลักสูตรการศึกษาในภาพรวม คงพอจะทำให้มองภาพของการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมา และการปฏิรูป กำลังดำเนินต่อไป เพื่อให้วงการ การศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้วยความร่วมแรงร่วมใจของคณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 นักวิชาการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาทุกฝ่าย ร่วมกำหนดภารกิจที่เป็นรูปธรรม ทำให้ครูผู้สอนมีทิศทางและความกระจ่างมากขึ้น ในด้านการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ทั้งนี้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และพวกเราในฐานะครูผู้สอน เป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนการศึกษา และคงต้องอาศัยกำลังเสริมคือ ความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชน เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาในครั้งนี้ประสบความสำเร็จด้วยดี ผู้เขียนขอเอาใจช่วย และจะเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาต่อไป

รายการอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). **แนวทางการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษาตามแนวนโยบายการปฏิรูปการศึกษา .** กรุงเทพฯ :คุรุสภา.

กระทรวงศึกษาธิการ.(2551).**นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นายจุรินทร ลักษณวิศิษฏ์.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ .(2552.) **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551** (เอกสารประกอบการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ชี้แจงการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับโรงเรียนต้นแบบ และโรงเรียนที่มีความพร้อมใช้หลักสูตรฯ สังกัดองค์กรปกครองท้องถิ่น)รุ่นที่ 2 วันที่ 8-13 กุมภาพันธ์ 2552 โดยสำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ณ โรงแรมริเวอร์ไซด์ กรุงเทพ.

กระทรวงศึกษาธิการ.(2551).**ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง(พ.ศ.2552 – 2561).** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2552). **รายงานการประชุมสภาการศึกษา.** ครั้งที่ 2 / 2552 วันพฤหัสบดีที่ 4 มิถุนายน 2552.

วิทยากร เชียงกูล. (2545) . ปฏิรูปการศึกษาอย่างไร. **วารสารมิตรครู.** 1(2). ปักษ์แรก กุมภาพันธ์ หน้า 16 – 18.

อัญญรัตน์ ไตรศิลป์วิศรุต. (2546) **ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่าย ในจังหวัดฉะเชิงเทรา.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.